

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การเบิกจ่ายเงินค่าทดแทนที่วางไว้เกินสิบปีให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทน

การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย (รฟม.) ได้มีหนังสือ ที่ รพม ๐๑๘/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ตามที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ซึ่งศาลปกครองกลาง ในคดีหมายเลขดำที่ ๖๘๘/๒๕๖๐ ได้ส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีที่ยื่นฟ้องการประปานครหลวง และผู้ว่าการการประปานครหลวง โดยศาลปกครองกลางขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า มาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ สรุปได้ว่า แม้ว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนฯ พ.ศ. ๒๕๓๐ จะถูกยกเลิกไปแล้วโดยพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ แต่มาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการเวนคืนฯ พ.ศ. ๒๕๖๒ ยังคงหลักการเดิมของมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนฯ พ.ศ. ๒๕๓๐ เกี่ยวกับกำหนดระยะเวลาในการขอรับเงินค่าทดแทน ศาลรัฐธรรมนูญ จึงรับไว้วินิจฉัยตามมาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยวินิจฉัยว่า การที่มาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนฯ พ.ศ. ๒๕๓๐ กำหนดให้ผู้มีสิทธิได้รับ เงินค่าทดแทนต้องร้องขอรับเงินค่าทดแทนที่วางไว้ภายในกำหนดระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่ มีการวางเงิน หากไม่ดำเนินการภายในกำหนดเวลาดังกล่าวจะมีผลให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เพิ่มภาระเกินความจำเป็นและจำกัดสิทธิของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ จึงขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

กรณีตามข้อหาข้อนี้ รพม. ได้ดำเนินโครงการรถไฟฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนฯ พ.ศ. ๒๕๓๐ และได้วางเงินค่าทดแทนการเวนคืน อสังหาริมทรัพย์ โดยฝากไว้กับธนาคารออมสินในชื่อของผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนโดยแยกฝาก เป็นบัญชีเฉพาะราย ปัจจุบันมีบัญชีการวางเงินค่าทดแทนครบกำหนดสิบปีแล้ว จำนวน ๓๐ บัญชี ซึ่ง รพม. ยังไม่ได้นำเงินส่งคืนคลัง โดยในรายธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) รพม. ได้มีหนังสือ แจ้งให้ไปรับเงินค่าทดแทนแล้ว ซึ่งธนาคารไทยพาณิชย์ฯ ได้รับหนังสือดังกล่าวเมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๓ ต่อมาธนาคารไทยพาณิชย์ฯ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๓ ขอรับเงินค่าทดแทน โดย รพม. ได้รับหนังสือเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๓ ซึ่งเป็นการยื่นคำขอรับเงินค่าทดแทน เมื่อพ้นกำหนดสิบปี ซึ่ง รพม. พิจารณาคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแล้วเห็นว่า กรณีที่ รพม. วางเงินค่าทดแทนครบสิบปีและยังไม่ส่งเงินคืนคลัง หากผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนขอรับเงินดังกล่าว รพม. สามารถเบิกจ่ายเงินค่าทดแทนตามคำร้องขอได้ ส่วนกรณีที่วางเงินครบสิบปีและผู้มีสิทธิได้รับ เงินค่าทดแทนยังไม่ขอรับเงิน รพม. ไม่ต้องนำเงินดังกล่าวส่งคืนคลัง อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ การดำเนินการเป็นไปอย่างถูกต้อง จึงขอหารือแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว ดังนี้

๑. หากผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนร้องขอรับเงินที่วางไว้ภายหลังครบกำหนดสิบปีแล้ว และ รพม. ยังไม่นำเงินค่าทดแทนดังกล่าวส่งคืนคลัง รพม. จะสามารถเบิกจ่ายเงินให้กับผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนได้หรือไม่

๒. หากการวางเงินค่าทดแทนครบกำหนดสิบปีนับแต่วันที่มิหนังสือแจ้งแล้ว รพม. จะต้องนำเงินค่าทดแทนดังกล่าวส่งคืนคลังต่อไปหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหาหรือของการรถไฟฯ ขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) โดยมีผู้แทนกระทรวงคมนาคม (สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทน รพม. เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง หากผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนร้องขอรับเงินที่วางไว้ภายหลังครบกำหนดสิบปีแล้ว และ รพม. ยังไม่นำเงินค่าทดแทนดังกล่าวส่งคืนคลัง รพม. จะสามารถเบิกจ่ายเงินให้กับผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนได้หรือไม่ เห็นว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่ามาตรา ๓๔^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง^๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนั้น บทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดว่า ถ้าผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนไม่ร้องขอรับเงินที่วางไว้ในสิบปีนับแต่วันที่มีการวางเงิน ให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน จึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง^๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และโดยผลของมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่^๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวย่อมเป็นเด็ดขาดและมีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน แม้ไม่ได้เป็นคู่ความในคดีด้วยก็ตาม และการวางเงินค่าทดแทนไว้ก็เพื่อให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนมารับได้โดยสะดวก ด้วยเหตุนี้เมื่อเงินค่าทดแทนที่วางไว้ไม่ได้ตกเป็นของแผ่นดินและผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนมาขอรับเงินค่าทดแทนที่วางไว้แล้ว แม้จะล่วงพ้นระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่วางเงิน ก็ไม่มีเหตุที่ รพม. จะไม่เบิกจ่ายเงินให้กับผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทน

^๑มาตรา ๓๔ การร้องขอรับเงินที่วางไว้ตามมาตรา ๓๑ ให้ร้องขอรับภายในสิบปีนับแต่วันที่มีการวางเงิน ถ้าไม่ร้องขอภายในกำหนดเวลาเช่นนั้น ให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

^๒มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุมเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓มาตรา ๕ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔มาตรา ๒๑๑ องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัยต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าเจ็ดคน

ฯลฯ

ฯลฯ

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ

ประเด็นที่สอง หากการวางเงินค่าทดแทนครบกำหนดสิบปีนับแต่วันที่มีหนังสือแจ้งแล้ว รฟม. จะต้องนำเงินค่าทดแทนดังกล่าวส่งคืนคลังต่อไปหรือไม่ เห็นว่า ปัญหาดังกล่าวเป็นวิธีปฏิบัติ เกี่ยวกับการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง ซึ่งไม่ใช่ ประเด็นปัญหาข้อกฎหมาย รฟม. จึงควรทำความเข้าใจหรือไปยังกระทรวงการคลังต่อไป

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕